

učitelj

slavoljub marković

učitelj

Mrtav si i razgovaramo ravnopravno. Vidim te u pravom svetlu i nikako ne uspevam da ustanovim da li si to stvarno ti, ali ne znači da i dalje nisi moj učitelj.

Pred tobom povlačim moguće delove pesme. Mešam ih. U rečenicama samo jedna reč ide na izlet, ostale su vlažne i lepljive. Drugi bi rekli da su to ključevi, ti kažeš da su vrata.

Dolazi zima. Napolju je hladno. Vetar je razneo senke i grane topola. Ljudi nestaju s ulice, cupkajući prilikom obavljanja jutarnjih poslova. Sneg prekriva strofe. Ja ga prećutkujem, tako mraz razbija mikrobe. Lad zatičem u loncu. Ležim i ne dozvoljavam da se u mene ulivaju buduća i prošla vremena. Prestajam da mislim o ljudima i mojim najbližim prijateljima. Jučerašnje vreme, provedeno s njima, kao da nisam posedovao. Mraz jače steže i ja stavljam posteljenu u mašinu za kucanje i bijem. Delovi tela, prošli i budući život, postepeno postaju jedan predmet. U vozu se ujutru pojavi detinjstvo. Žena izlazi

u dvorište i goni orla. Miriše bosiljak. Prilazim i otvaram prozor. Noć se umiva u vodi. Rasečena je nogom i jasno vidim njen falus. Ti se smeješ, bodežom kojim si usmrtio pticu, urezuješ njen cvrkut u drvetu na kojem se ona gnezdi, i govoriš o morbidnosti, ali ja sam se uspavao i to ne vidim.

težak dan

U radionici na uglu vrata su otvorena. Dan je bez sunca i prepun teme. U radionici svetli rastopljeni i brušeni metal.

Ušao sam. Prvo sam video da duvaju mehovima. Onda su doneli čumur, klešta i nakovanj. Ljudi su bili znovajni i crni. Vikali su oooruk i podizali težak dan. Prste su prvo iskovali. Rekao sam da budu pažljivi, jer ću prste koristiti za prstenje; da mi u utrobi ne ugase žeravicu, već da je koriste kad zagreva se nitna, potkovicica; kad obnavlja se tečno stanje metala. Onda su posedali na čekiče i tezge. Počeli su da piju i pevaju. Dobro je kada ispljaju pune čaše. Govore mi da daske ne umiru – trule ili cvetaju, tj. na njima zakucavaju cvetove.

I trojanskog konja su oni napravili. Prave novog i vuku ga. Posmatram dane koje bi trebalo poslati u zaborav. Dane koji su ispunjeni istim događajima, pa ne znam da li su jučerašnji, današnji ili sutrašnji. Ti mirno spavaš. Ja gledam s prozora. Osećam kako vreme prolazi. Juče je bila jesen. Leto nikada nisam primećivao. Juče si ti otišla, posle šest dana si se vratila. Pitam se da li si uopšte odlazila i da li sam ja obilazio radionicu; da li smo zajedno hranili

vreme telima i događajima, ili je to samo sneganje po zadovoljstvima. Lice ti je spokojno. Pružam ruku da ga pomilujem. Ne razmišljaš o trojanskom konju, okrvavljenim mačevima. Ne znaš da ratnici ljubav za tebe mole. Sanjaš težak dan, popaljene brodove, strele u petama. Budiš se.

»Spavam snom Jelene« govoriš mi.

Rukama je otkrivao nenaseleone planete. Zadržavao se na zemlji i usmeravao prste ka atomskim otpacima. Govorio je na koje pitanje treba dati odgovor, koje odgovore treba prihvatiti.

Noću, u krevetu, u usamljenoj sobi, maštanju mu liči na isparavanje. Svake noći ga budi buka iz sna ili sećanja. Otvora prozor. Ne razmišlja o svežini koja ulazi kroz okno. Gleda kako kranovi ruše zidine. Pod ruševinama su ostaci ugodnih večeri. U daljini, na okolnim brdima, reči mu liče na biljke, harfa liči na poljsko rastinje, na trnje u međama.

Gleda odsjaj višespratnica. Preti radniku dole u dvorištu. Ali ona podiže pesnicu i viče.

»Zakoni nas ne menjaju. Mi zakone menjamo«.

Onda se pogrbi i odlazi za svojim poslom.

Iz hodnika dopiru glasovi i čuje se neizmenična lupu nogu. On je zatvorio prozor i zaspao s čekičem u glavi.

beleška

SLAVOLJUB MARKOVIĆ je rođen 1952 u Jakovlju. Završio je prirodno-matematički fakultet. Objavljivao u »Književnoj reči« i »Gradini«. Živi u Žitkovcu. U »Pagazu« je najavljena njegova knjiga proze »Plovno stanje istorije«.

Kratka proza

dirigent

dušan benka

Sve se odigrava u jednoj glavi. Glava leži na jastuku. Kosa joj je duga, boje limuna. Lice normalno. Ne stari. Sunčev zrak pada na trepavice pune prašine, koja se neprimetno kreće. Sve ostalo je mirno i hladno. Zatim se usne razmaknu, oblije ih vlažno rumenilo i počinje iz dubine da izlazi duga, komplikovana rečenica.

Nema više čekanja. Ove noći treba da bude uhvaćen i doveden na ovo mesto. Neron kod ovih reči poskoči u mestu, digno se oblačak žute prašine ispod njegovih nogu i ostane da visi u vazduhu. Ne ume duže vreme da nastavi, zagledan u gustu prašinu što mu se obavila oko kolena, on strahuje da se neće setiti kako da dovrši misli. Ovdje ga treba dovući i zakopatiti. Ko mi garantuje da mi nikada više neće leći u krevet, šta ja to pričam, ljudi, nočas ga treba zakopatiti, ovdje ispod kamena. Pokaže prstom na kamen, učini mu se tada da ga niko ne sluša, da govori vetru. Trebalo je sve to sam da uradim. TI TREBA SAM DA MU SE UVUČEŠ U DUŠU I DA JE PROBODEŠ, NEKA ISCURI KRV IZ NJE, NEKA MU ZAGADI MOZAK. Prestao je da govori i ušao među ljude sagnuvši glavu. Ako mi nočas ne poveruju, sutra će biti kasno. Noć je bila tiha, BAŠ KAKVU SI ČEKAO, NE SMEŠ DA ZADREMAŠ.

Te noći su počeli da kopaju grob za Metuzalema, koji je prespavao s Neronom jednu noć, ukrao mu onu drugu polovinu života i pridodao je svom dugovečnom životu.

Ljudi s radili na smenu, jedni su spavali u šumi i držali straže, a drugi su kopali. Jama nije izgledala kao grob za čoveka. I NE TREBA DA IZGLEDA, NERONE, ON TREBA U NJOJ DA SE MUČI, NJEMU TREBA PROSTORA ZA MUKU. SAMO, PAZI DA BUDE DOBRO ZATVORENA, POKLOPAC NE SME DA BUDE TAKO DEBEO, NEČEŠ ČUTI KAKO MU GLAS ZVONI ISPOD ZEMLJE. Ne moram da ga razumem, hoću samo da ga čujem. Čujemo te, ali te ništa ne razumemo, tako je dobro, vikao je Neron, obilazeći oko groba kao oko vatre. Ponoć se još nije približavala, motike i krampovi su se sve manje čuli ispod zemlje. Neronu zasmeta miris znojia i blata, seti se njegovih žutih dlaka na rukama i njihovog sjaja. Ponovo ga zaboli glava. Ode do šume i napi se vode. Obuze ga radost, osećao je kako mu voda rashlađuje umorno telo. Probudio je zaspale i užurbao redove. Ljudi se okupiše oko groba i zapalile vatre da ga bolje vide. NE ZABORA VI DA IM NAREDIŠ GDE DA SE SAKRIJU I ŠTA TREBA DA RADE KADA GA BUDEŠ DOVEO. Posakrivajte se

oko groba, kada vam dam znak, svi da ste se bacili na njega. Niko da nije pisnuo ove noći. Bez molitve.

Neron ostavi ljude da dovrše posao i krene u noć, da ga pronađe i dovede.

BIĆE TI HLADNO, NERONE, KADA GA PONOVO BUDEŠ VIDEO. KAO ŠTO TI JE BILO HLADNO KADA SI SE VRATIO U KREVET. Hladno mi je, ništa ne vidim. Kada se smrkavalo, sve je bilo drugačije. Iznad krošnji stabala sijja sunce, tamo kao da je proleće. Možda me neko gleda. SADA POSTOJITE SAMO VAS DVOJE. Stisnu pesnice i udari se snažno u grud. Misao mu se prekine kao konac, on se umiri i sačeka. Gde se to sada nalazim i šta čekam? KUDA BI DA KRENEŠ, POKRADENI NERONE? Bilo kuda. Tama je prestala da se ljulja oko njega i on ponovo krene da ga pronađe.

ZA POČETAK, METUZALEME, Telo TREBA DA TI ZABORAVI SVOJU TEŽINU. TADA ČEŠ DRUGAČIJE DA POSMATRAŠ SVET OKO SEBE. VIDEČEŠ NAD ŠUMAMA, JEZERIMA, OBLACIMA, PSIMA, LJUDIMA, VOZOVIMA, BRODOVIMA, KAO KLATNO. TAKO NASTAJE TVOJE PAMĆENJE. NEČEŠ ZNATI ŠTA JE TO JUČE A ŠTA SUTRA. KADA BUDEŠ SEBI NAPRAVIO PRVE SANDALE, VIŠE NEČEŠ OSEĆATI GLAD, ŽED, UMOR, STRAH, LJUBAV. TAKO ĆE POSTATI LJUBAV PREMA LUTANJU. A ONDA ČEŠ SE JEDNOG JUTRA PROBUDI TI NA ŽELEZNIČKOJ STANICI ODMORAN. VIDEČEŠ KAKO VOZovi DOLAZE, KAKO SE SKLANJAJU ISPOD VELIKE STAKLENE NADSTREŠNICE OD KIŠE KOJA ĆE POČETI DA PADA. KADA BUDU NESTAJALI U MAGLI, RAZUMEČEŠ DA LJUDI NE ŽIVE ISTO I DA JE TO DOBRO. DA NEKI OSTARE PRE VREMENA, ZATVARAJU SE U SOBU I NIKADA VIŠE NE USTAJU IZ KREVETA. U TE KREVI TE LEŽEŠ, GRLIŠ SVOJIM DUGIM RUKAMA NJIHOVA TELA, NE DAŠ DA USTANU PRE VREMENA I POBEGNU. KRADE SE NOĆU, PO NAJVEĆEM NEVREMENU. VRATA I PROZORI MORAJU BITI ZATVORENI, JER ŽIVOT IZ TELA PONEKAD MOŽE DA IZIDE KROZ PROZOR, I KADA PRODE OPASNOST ON SE PONOVO VRATI U Telo. OKO KUĆE TREBA DA VLADA TIŠINA. OBLAZIČEŠ KUĆU PO MRAKU NE SMEŠ DA SE SPOTIČEŠ O STEPENICE. BIČEŠ TIH, ČEKAČEŠ DA ON IZADE. PAŽLJIVO ČEŠ SE PROUVUĆI KROZ VRATA, JER SI OGROMAN, I NAPIPAČEŠ PRAZAN KREVET. TOPLINA POKRIVAČA ĆE TI SMETATI, NAJEŽIČEŠ SE. KADA SE ON BUDE VRATIO, LEĆI ĆU U KREVET, PORED TEBE. MORAŠ GA CELOG OBUHVATITI RUKAMA. VEĆ VIDIM KAKO MU SIŠEŠ ŽIVOT I NEPUŠTAŠ GA. VIDIM KAKO MU SE Telo SMANJUJE, KAKO OTVARA OČI. OSTAVLJAŠ MU TEK TOLIKO SNAGE DA BI MOGAO DA SE SVEGA SETI JOŠ NEKOLIKO PUTA. NESTAJEŠ U MRAKU I BRZO SVE ZABORAVLJAŠ. NIKO TE NEĆE VIDETI NI ČUTI. OSTALO SVE ZNAŠ.

Pored glavnog puta, Neron razape mreže. Ponovalo ga zaboli glava, oseti kako mu se ispod kože gomila hladnoća. Iznad mreža prelaze zvezda i pade u šumu. On potrči za njom. KUDA IDEŠ, NERONE, ZAR NE ZNAŠ KOGA ČEKAŠ? Ne znam. Glas ga

uhvati za ruku i dovede do mreže. Praznina potraja dugo u njemu, kao da se odigao od zemlje i mraka i prillegao na vazduh. Oseti poznati umor i želju da se opusti. TU SI I ČEKAŠ LOPOVA. Da, još sam tu i čekam lopova. Mreža se zatresla, on skoči i sakrije se iza drveta. NE BOJ SE, NERONE, PTICA, SLEPA PTICA JE ZALUTALA. Da sam osleo i zalutao te noći u mom velikom vrtu ispred moje kuće. NIŠTA VIŠE NIJE TVOJE. Nisam smeo da se vratim u krevet, noć je bila sveža, kao što je ova noć, a bila je topla kiša. Svaka kap koja mi je pala na lice isparala je, osvežila mi je obraz. ON SE TADA PROVALIČIO KROZ VRATA I TRAŽIO TVOJ KREVET PO MRAKU. Kako ga nisam osetio po mirisu? TO JE BILO ZBOG KIŠE. Ptica je prestala da lupa krilima. Seo je pored drveta i čekao. SAČEKAŠEŠ JOŠ MALO. TADA ĆE SE U MRAKU POJAVITI NJEGOVE RUKU. OPIPAVAĆE NEMARNO TEREN KROZ KOJI TREBA DA PRODE Telo. IZGLEDAĆE KAO DA SU DOŠLE PONOVO PO TEBE. NEMAJU ONE ŠTA VIŠE DA TRAŽE U TEBI. USTANI, ZAR NE OSEĆAŠ DA TI SE PONOVO GOMILA LED ISPOD KOŽE? Dobro mi je ovdje, pusti me još malo. Nebom prolete još jedna zvezda, zatim još jedna, a Neron vide kako se on približava. Ogromna glava se ljuljala u mraku, obrasla žutom kosom i bradom. Osetio je njegov vrell dah na svom licu. Telo mu se kretalo kroz mrak kao kroz vodu. Dok je gledao kako bezbrizno okreće glavu prema nebu i prati žutim zenicama pad zvezda, Nerona obuze velika radost, izade iza drveta, uspravi se, i bi spreman da mu krene u susret. JOŠ NOČAS ČEŠ GORETI U VATRI NERONE, KUDA ČEŠ? Neron ovoga puta ne odgovori glasu, vrati se i sagne glavu. Metuzalem primeti da se neko krije iza drveta pa ubrza korak, pravo u mrežu. Spotače se o uže, zaljulja i pade. Telo mu se nije borilo, kao da mu je pad prijao. BRŽE, NERONE, NE DOZVOLI DA OSLOBODI RUKU. On skoči i zategne svu užad, krajeve omota oko ruku i nogu. VUCI GA SADA KREMA GROBU, SKAČI I VIČI, svi ćemo goreti u paklu još ove noći ako ga ne zadržimo, svi ćemo goreti. Ljudi se posakrivale, kada su čuli Neronovu viku. Trebalo je već da svane, ali nije svanulo i dobro je što nije svanulo. Gori, sve gori, skidajte mreže i trpajte ga unutra. Ljudi se bacili na telo, ono se uspravi, ali se istog trenu sruši na zemlju. Ljudi su čekali i radili, jedino se još ponekad čuo Neronov slabi glas. SADA MOŽEŠ SEBI DA GOVORIŠ, NERONE, NIKO TE VIŠE NE SLUŠA, ČAK NI JA. Metuzalem je uspeo da se oslobodi i krene dugim koracima nazad. Svi se ponovo bacili na njega, u tišini, zgrabiše ga za dugu kosu i bradu boje limuna, i kao po komandi, složno, odvučeše ga do groba. Dok su ga gurali u jamu, Neron je još čuo njihovo ubrzano disanje. Još je čuo šum nekoliko zvezda što se spuštise u šumu. Ljudi namakoše poklopac na grob i posedaše. On je ležao u visokoj travi okrenut licem prema zemlji. GLEDAŠ KAKO SE GRADE STEPENICE ZA TEBE? NEČEŠ ČUTI KAKO ŠETA, KAKO DOZIVA. TAMO TE ČEKA TVOJ KREVET, ONAJ ISTI NA KOJEM SI SPAVAO S NJIM: MORAŠ DA SE OPUSTIŠ, NE-